

CZU 008(498)(092)

„DOMENIUL LUI ION GHICA DE LA GHERGANI”

„THE DOMAIN OF ION GHICA FROM GHERGANI”

Radu MOȚOC

Abstract: *The study aims to rediscover history through the work „The Domain of Ion Ghica from Ghergani”. written by Ruxanda Beldiman. Also, the scientific paper aims to determine the importance of the personality of Ion Ghica, his studies, his activity as an economist, mathematician, writer, pedagogue, diplomat and politician. His masterpiece as a writer is considered the work: Letters addressed to Vasile Alecsandri. Moreove, the author informs the readers about the mansion from Ghergani, which was rebuilt in 1869-1888, after the sketches and vision of Ion Ghica, by the architects Dimitrie Berindei (1831-1884) and then by George Mandrea (1855-1916).*

Keywords: Ion Ghica, Ghergani mansion, mansion architecture, decor, family library

Astfel se intitulează un studiu remarcabil realizat de regretata Ruxanda Beldiman (1973-2017) - specializată în Istoria artei.

Lucrarea a apărut în anul 2016, la Editura Istoria Artei din București, cu sprijinul generos al doamnei Irina Bossy-Ghica Boulin.

O mărturisire interesantă este postată pe prima pagină și se referă la o scrisoare a lui Ion Ghica adresată prietenului său Vasile Alecsandri, în anul 1867: „Toată lumea dorește să vadă Gherganii. Doi sau trei vizitatori, care au venit să vadă au povestit minunății, iar lumea vorbește în oraș despre bunul-gust, simplitatea și frumusețea micii noastre așezări de la țară”.

Pentru a înțelege mai bine această lucrare, cred că trebuie să cunoaștem personalitatea lui **Ion Ghica**.

A fost economist, matematician, scriitor, pedagog, diplomat și om politic. Ion Ghica a fost prim-ministru de cinci ori.

Membru titular al Academiei Române din 1974 și președinte ei de mai multe ori. Capodopera sa de scriitor este considerată lucrarea: *Scrisori către Vasile Alecsandri*.

Face studii la Paris, unde obține bacalaureatul în litere la Sorbona, în 1836. Urmează Școala de arte și manufacturi (1836-1837) și în anul 1838 devine absolvent al Facultății de Științe din Paris, cu o diplomă în științe matematice. Este și absolvent al Școlii de Mine, unde obține diploma de inginer de

Fig. 1 Ion Ghica și Vasile Alecsandri la Constantinopol în 1850

mine, în 1840.

La Paris face cunoștință cu Vasile Alecsandri și Alexandru Ioan Cuza. Împreună cu Mihai Kogălniceanu, Negruzzi și Vasile Alecsandri editează revista săptămânală *Propășirea*.

Se căsătorește în anul 1847 cu Alexandrina Mavros, fiica generalului Nicolae Mavros și a Sevastiței, născută Suțu.

În timpul revoluției de la 1848, Ion Ghica a fost trimis de guvernul provizoriu al Valahiei la Constantinopol, pentru a negocia cu guvernul turc măsurile necesare pentru a preîntâmpina intervenția armatei rusești în Principate.

După înfrângerea revoluției a fost numit de autoritățile turce în funcția de guvernator sau **Bei** al insulei Samos (1853-1859), unde a reușit să stârpească pirateria. În perioada cât a guvernat această insulă, s-au construit drumuri, s-au înființat școli, inclusiv un pension de fete.

La termiarea misiunii sale, în 1859, a primit de la sultanul Abdul Medjid titlul onorific de **Bei (prinț) de Samos**.

Fig. 2. Conacul lui Ion Ghica de la Ghergani

În 1859, după unirea principatelor, este solicitat de Al. I. Cuza să devină prim-ministru, pentru o scurtă perioadă. A fost prim-ministru și în timpul lui Carol I al României, în anul 1866.

A fost numit ministru român la Londra, în anul 1881, unde a prezentat scrisorile de acreditare reginei Victoria. A deținut această funcție până la 1 martie 1891, când s-a pensionat la limită de vârstă.

A decedat la 7 mai 1897, la moșia de la Ghergani.

Revenind la lucrarea Ruxandei Beldiman, trebuie să menționăm ce afirmă autoarea în *Preambul*: „Conacul de la Ghergani a fost reconstruit în două etape între

1869-1888, după schițele și viziunea lui Ion Ghica, de arhitecții Dimitrie Berindei (1831-1884) și apoi de George Mandrea (1855-1916), se înscrie ca și alte reședințe boierești din epocă în categoria *maisons de plaisance*".

Profilul intelectual și artistic al familiei se reflectă în bibliotecă, cele două plane, vitrinele cu vestigii greco-romane. Călătorind mult în Italia, Ghica a achiziționat piese de mobilier din categoria florentină.

În vara lui 1887, a vizitat la Londra o expoziție italiană, de unde a cumpărat statuia **împăratului Traian** în mărime naturală, fiind destinată a fi amplasată în parcul conacului. Inventarul făcut în anul 1949 scoate în evidență și 80 de tablouri de mare valoare. La etaj, Ion Ghica a decis să instaleze o galerie a strămoșilor, unde nu a lipsit **Grigore Ghica al III-lea** al Moldovei (1774-1777), mort tragic, prin decapitare, după ce s-a opus cedării Bucovinei către austrieci. Familia Ghiculeștilor a comandat unor artiști din epocă: Niccolo Livaditti, Joseph Schoefft, Anton Chladek, Theodor Aman, multe lucrări cu efigiile personalităților din familia Ghica.

Biblioteca situată deasupra salonului cel mare avea biroul lui Ion Ghica și adăpostea ediții rare în limbile română, greacă, franceză și engleză, vechi tipărituri românești, colecții de documente din diferite timpuri. Valoarea acestui fond bibliofil era sporită de cărțile din biblioteca lui Nicolae Bălcescu, păstrate cu sfințenie de prietenul său Ion Ghica. Aceste volume din bibliotecă au fost jefuite parțial de armata germană de ocupație din 1917. Ce s-a putut recupera, a ajuns prin intermediul lui Victor Eftimiu și al lui Dan Bossy-Ghica la Academia Română.

Decorul salonului era marcat de un bust de mari dimensiuni a lui Beethoven și altele ale lui Liszt și Mozart. În acest salon, Alexandrina Ghica patrona serate muzicale, unde, printre invitați era și George Enescu, care o acompania la vioară pe amfitrionă, având doar 19 ani.

În salonul de muzică era și o pictură a lui Nicolae Grigorescu, celebra **Țigancă**, care a fost achiziționată de Ion Ghica direct de la artist, în anul 1872, pentru care a plătit suma de 10.000 de franci.

Întors în Principate în anul 1841, Ghica intră în posesia moșiei de la Ghergani, după decesul tatălui său, în 1845.

Începând cu anul 1869, Ion Ghica inițiază reconstrucția, amplificarea și supraînălțarea conacului, ridicarea capelei și amenajarea parcului. Localitatea Ghergani apare pentru prima dată pe o hartă în anul 1791.

La Ghergani, până la 1875, au existat două conace. Vechiul conac ridicat pe fundațiile unui edificiu mai vechi și altul construit de Tache Ghica, tatăl lui Ion Ghica, între 1826 și 1831, care constituie aripa de răsărit a vechiului conac, ambele

Fig. 3. Capela Ghica de la Ghergani-
anul 1900

totalizând 15 camere pe un singur nivel.

Ion Ghica a modificat structura moștenită, operând intervenții în două etape. În prima etapă, între 1869-1875, conacul a fost extins pe orizontală cu cinci corpuri și a fost supraînălțat parțial corpul central. Sculptorul Karl Stork (1826-1887) a fost cooptat pentru realizarea unui decor în relief în interiorul conacului.

În spiritul tradiției privitoare la reședințele aristocrate, pe lângă refacerea conacului, Ion Ghica decide construirea în parcul domeniului a unui paraclis. Educația primită de Ion Ghica la École de Mines, i-a permis să schițeze un plan al capelei în 1869, pe care l-a pus la dispoziția arh. Dimitrie Berindei, care a finalizat planul în anul 1884.

Construcția **Capellei Ghica** de la Ghergani s-a finalizat în anul 1896, când a fost sfințită și au fost reînhumate în criptă osemintele părinților lui Ion Ghica, Dumitru și Maria.

Capela se compune din două nivele, spațiul liturgic pe un parter înalt și cripta funerară la parter.

Sarcofagele din marmură albă au fost executate la Constantinopol și sunt înalte de 1m. Sunt decorate în gust clasicizant, cu ghirlande la partea superioară.

Cele două sarcofage ale soților Gica impuneau prin noblețea materialului și prin volumetria monumentului. Pe cheia de boltă sunt pictate stemele lui Ion Ghica.

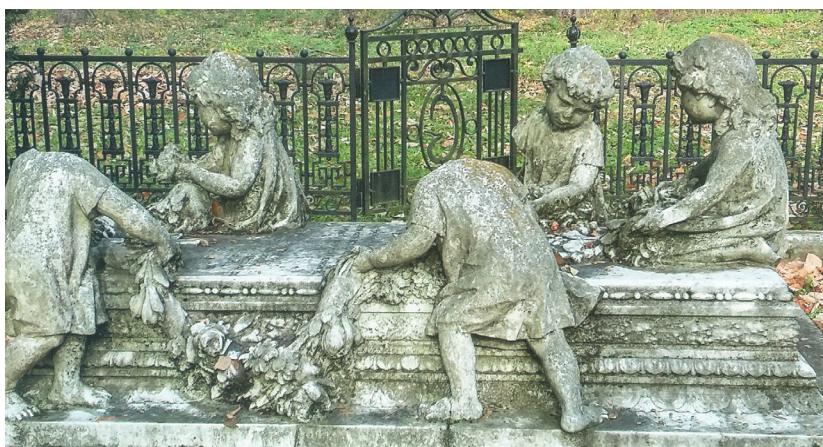

Fig. 4. Mormântul Irinei Ghica (1869-1906)

În parcul conacului se află un stejar multiseclar de 300 de ani, aflat în fața conacului.

Mormântul cu sculpturi al Irinei Ghica-Cantacuzino este situat în fața capelei. A fost executat de sculptorul milanez Serafino Bianchi, în 1910.

Monumentul a fost comandat de Nicolae I. Ghica, la decesul soției sale, în anul 1906. Pe lespede sunt figurații după natură dar și cei cinci copii ai prințesei depunând o ghirlandă pe mormântul mamei.

Din păcate mormântul a fost vandalizat în anii 2000, prin decapitarea a doi dintre cei cinci copii

Întregul ansamblul de la Ghergani se află în prezent într-o stare avansată de restaurare.

Important este să păstrăm o amintire plină de respect pentru această familie, care a lăsat o amprentă puternică asupra istoriei României.